

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

Полеся В. М., ст. викладач, *Недбалюк О. О.*, асистент
Вінницький державний аграрний університет

Розглянуто економічний інструментарій, який дозволить врахувати особливості галузі виробництва молока в процесі оцінки її конкурентоспроможності на рівні окремого сільськогосподарського підприємства.

Вступ. Розвиток галузі виробництва молока перебуває в тісній залежності від економічного стану сільськогосподарського підприємства в цілому, тому підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємств є однією з обов'язкових передумов підвищення економічної ефективності виробництва молока та його конкурентоспроможності. Іншою і принципово важливою проблемою підвищення економічної ефективності виробництва молока є рівень витрат, адже резерви по отриманню додаткового економічного ефекту від маркетингових заходів в сфері збуту молока в сільськогосподарських підприємствах надзвичайно обмежені. За вибірковими спостереженнями, сукупний економічний ефект від здійснення таких заходів як підвищення якості молока, порівняно з конкурентами, вибір більш вигідних каналів збуту молока складає всього 3 – 6% і цей вплив лімітований. Тому головним важелем підвищення економічної ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах є зниження собівартості.

Постановка завдання. В сучасних умовах виділяють кілька найбільш важливих рівнів конкурентоспроможності виробництва молока. Перший, - це конкурентоспроможність виробництва молока в окремому підприємстві, порівняно з іншими підприємствами, виробниками молока. Другий, - конкурентоспроможність галузі порівняно з головним конкурентом на місцевому ринку – присадибними господарствами громадян. Третій – конкурентоспроможність галузі виробництва молока порівняно з іншими сільськогосподарськими галузями підприємства. На усіх трьох рівнях собівартість виробництва молока є визначальним фактором, резервом підвищення економічної ефективності виробництва молока та основою її конкурентоспроможності. Розглянемо економічний інструментарій, який дозволить врахувати особливості галузі виробництва молока в процесі оцінки її конкурентоспроможності на рівні окремого сільськогосподарського підприємства.

Результати. Більшість сучасних дослідників визначають якість як головний критерій конкурентоспроможності продукції на ринку. Однак, по відношенню до молока ми не можемо погодитись з даним підходом, оскільки особливістю галузі є початково висока якість продукції, що реалізується.

Питання якості молока потребують відповідної уваги, однак з економічної точки зору визначальним фактором конкурентоспроможності молока сьогодні є рівень затрат на його виробництво. Тобто конкуренція на ринку молока має відбуватися переважно через критерій – рівень собівартості виробництва молока. Формування його має здійснюватись за рахунок: використання досягнень науки і техніки в процесі проектування та реконструкції ферм; запровадження нових технологій виробництва молока і дотримання технологічної дисципліни; комплексної системи планування виробництва молока; вдосконалення системи економічного управління процесом виробництва молока; мотивація праці; участь працівників в розподілі доходів від реалізації продукції галузі; умови праці; кадрова політика підприємства; навчання працівників.

Нами пропонується до використання така формула для розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах.

$$K_m = \frac{C_n}{C_k} \cdot k_a \cdot k_o \cdot k_p \cdot k_e,$$

де K_m – інтегральний показник конкурентоспроможності виробництва молока;

C_n – собівартість виробництва молока в підприємстві;

C_k – середній рівень собівартості виробництва молока в основних конкурентів;

k_a – коригуючий коефіцієнт конкурентних переваг підприємства за якістю молока;

k_o – коригуючий коефіцієнт конкурентних переваг підприємства за обсягами виробництва молока;

k_p – коригуючий коефіцієнт конкурентних переваг підприємства за рівномірністю виробництва молока протягом року;

k_e – коригуючий коефіцієнт конкурентних переваг підприємства за його віддалю від пунктів збуту молока.

Підвищення конкурентоспроможності виробництва молока неможливе без оцінки підприємством своєї ринкової позиції в даній галузі. Сформуємо загальну схему, яка рекомендується до використання окремими сільськогосподарськими підприємствами в процесі оцінки ними конкурентоспроможності виробництва молока в ринковому середовищі (рис.1).

Без дійового, грамотного, виваженого підходу сільськогосподарських виробників до питання конкурентоздатності продукції неможливе успішне функціонування як галузі виробництва молока так і в цілому підприємства. Лише низька собівартість продукції та її високі якісні характеристики забезпечать товаровиробникам переваги в конкурентній боротьбі, особливо в сучасних умовах, які характеризуються розширення сфери впровадження нових енергозберігаючих технологій виробництва сільськогосподарської продукції.